

A HALÁL-

BÜNTETÉS

TÖRTÉNETE

A kiadás alapja:
Jonathan J. Moore: *Hung, Drawn and Quartered*
First published in 2017 by New Burlington Books
The Old Brewery, 6 Blundell Street
London N7 9BH, UK

This book was conceived, designed and produced by Quid Publishing,
an imprint of The Quarto Group
Ovest House, 58 West Street
Brighton, BN1 2RA, UK

Tervezte
Lindsey Johns

Fordította
Antóni Csaba

Szerkesztette
Papp Sándor Zsigmond

ISBN 978-963-544-523-3

Minden jog fenntartva

© Quid Publishing 2017
© Kossuth Kiadó 2021
© Hungarian translation Antóni Csaba 2021

Felelős kiadó Pappas Georgios,
a Kossuth Kiadó Zrt. elnök-vezérigazgatója
A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének a tagja
Műszaki vezető Papp Miklós
Nyomdai előkészítés Horváth Zsuzsa
Korrektor Virág Ildikó
www.kossuth.hu / kiado@kossuth.hu

A nyomás és a kötés Szingapúrban készült

A HALÁL- BÜNTETÉS

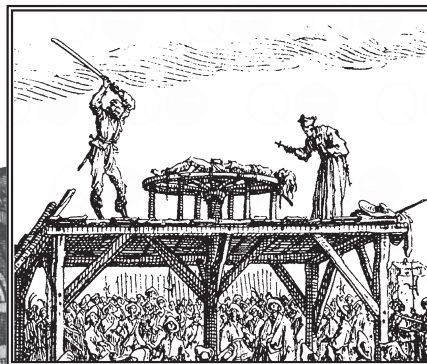
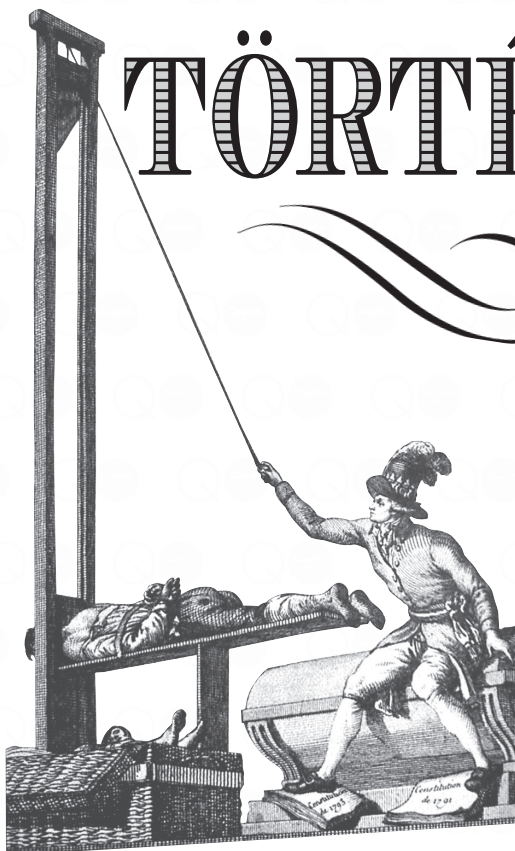

TÖRTÉNETE

Jonathan J. Moore

TARTALOM

Bevezető 6

FEJEZET
1 NYERS
ERŐ 12

FEJEZET
2 A GYILKOS
GRAVITÁCIÓ 42

FEJEZET
3 AMIKOR LESÚJT
A PALLOS 56

FEJEZET
4 A KÍNZÁS
MŰVÉSZETE 68

FEJEZET
5 LÁNGOK
KÖZÖTT 76

FEJEZET
6 A KÖTÉL
VÉGÉN 102

FEJEZET
7 GUILLOTINE
KISASSZONY 144

A MEGNYÚZÁS 168

A VILLAMOS-
SZÉK 176

A GÁZKAMRA 194

A MÉREG-
INJEKCIÓ 214

A KIVÉGZŐOSZTAG
ELŐTT 226

A HALÁL
UTÁN 232

Ajánlott irodalom 250

Képek forrása 255

BEVEZETŐ

HA NYILVÁNOSAK LENNÉNEK A KIVÉGZÉSEK, ÖN VAJON RÉSZT VENNE RAJTUK? Végignézné, hogyan „sújt” le a törvény keze egy hírhedt sorozatgyilkosra, de erkölcsi megfontolásból távol maradna a kényeszerűségből gyermekgyilkossá lett, kiszolgáltatott fiatal leány kivégzéséről? Kedvére való látványosság lenne-e a „tisztá munkának” tartott akasztás, amikor az elítélt egy pillanat alatt kiszenved, miután kinyílt alatta a csapóajtó? Vagy inkább felkavaróbb látványosság után vágya, amikor a képzett hóhér lemetszi a bűnöző fejét, és a test tompa puffanással a földre zuhan az emelvényről, miközben a nyakából még bő sugárban patakzik a vér? A nyugati világban egészen a 20. század elejéig megszokott eseménynek számítottak a nyilvános kivégzések; sőt, a keleti világ egyes országaiban a mai napig az is maradt.

KIVÉGZÉSEK – KOROKON KERESZTÜL

A nyilvános kivégzés évezredek óta eszköz volt a hatalom kezében, hogy nyomatékot adjon az adott társadalomban a törvényeknek és az erkölcsi elveknek. Már a kezdetleges vadászó-gyűjtögető közösségekben is halál várt a törzsi szabályok megszegőire. Az ausztrál őslakos törzsek több ezer éve mélységesen tisztelik a földjüket és természetes környezetüket. A hosszú századok alatt az összhangon alapuló szabályokat alkottak a klánokon belül. Ha valaki megsértette ezeket a szent elveket, azt többféle büntetéssel sújtották, amelyek közül a törzs színe előtti kivégzés, a lándzsadöfés általi halál volt a legsúlyosabb.

Az ókori társadalmak, például a római, színpadi látványossággá tették a kivégzéseket, hogy a birodalom minden alattvalójában „halálpontosan” tudatosítsák, mit vár el tőlük a hatalom. Egyik legerjedtebb módszerük a keresztre feszítés volt.

A Római Birodalom bukásával a kivégzések módja ismét az adott vidék sajátos szokásait kezdte követni. A helyi hatalmasságok egyszerűen lenyakztatták a vélt vagy valós ellenségeiket és a bűnözőket, esetleg minden zajos külsőség nélkül fellógatták őket. Az európai

BALRA A skót Ogilvie Szent János kivégzése 1615-ben. A skót hóhérek csak kötélre, késsre és a vonakodó áldozatra volt szükségük.

JOBBRA A francia forradalom (1789–1799) egyes időszakait a féktelen terror jellemezte, amikor ezeket vertek agyon, akasztottak fel, vagy küldtek a guillotine alá.

nemzetállamok kialakulásával lassan visszatért a színpadiasság a veszthelyekre. Kialakult és elterjedté vált a hóhőrmesterség, amelynek képviselői borzasztóbbnál borzasztóbb módszereket alkalmaztak. A látványos, tömeges kivégzésekre azonban csak a francia forradalom idején került újra sor Európában. Napóleon egy időre véget vetett a *guillotine* egyre növekvő népszerűségének, ám miután koholt vádak alapján 1804 márciusában kivégzőosztag elé állította Louis Antoine Henri de Bour-

bon–Condét, Enghien herceget, ezen tettevel meggyőzte az orosz cárt arról, hogy a „korzikai törpe” valójában szívtelen zsarnok, akivel feltétlenül le kell számolni.

A 19. század végére a nyugati világban jobbra már zárt ajtók mögött hajtották végre a halálos ítéleteket. Franciaországban, Nagy-Britanniában és az USA-ban az embereknek a kivégzések látványa utáni vágya olyan pontra jutott, hogy zavargások törtek ki, és a legjobb helyekért tülekedő tömeg ártatlan bámszokódókat tiport halálra. A demokratikus kormányok hamar belátták, hogy a vérszomj efféle megnyilvánulásai nemkívánatosak, ezért úgy döntöttek, hogy a jövőben csakis az ítélet-végrehajtók szűk csoportja és az újságírók vehetnek részt a kivégzéseken.

Az új trend, miszerint a kivégzések a nyilvánosság kizárásával zajlanak, igencsak kapóra jött a bolsevik és náci diktatúrának, hiszen így észrevétlenül és kegyetlenül számolhattak le a saját belső ellenzékükkel anélkül, hogy ezt a széles közvélemény tudomására hozták volna. A náci uralom éveiben a német polgárok pontosan tudták, hogy akit éjszaka elvitt a Gestapo, az minden valószínűség szerint *guillotine* alatt végzi, ám az elhurcolt szovjet emberek sem tápláltak hiú reményeket a tekintetben, hogy a sztálini államrendőrség, az NKVD pincéjében elkerülhetik a tarkólövést.

Az USA-ban a 21. században is ítélnék halálra embereket. Ám ma már szó sincs a köztereken várakozó, véres látványosságra éhes tömegekről. A fő színhelynek már a bíróságok adnak otthont: a végtelen meghallgatásoknak és fellebbezéseknek, amelynek során az elítéltek mindent megtesznek, hogy kikerüljenek a halálsorról. Másfelől, a modern totalitárius rendszerekben minden különösebb procedúra nélkül halálba küldik a bűnözőket és a disszidenseket.

ELEVEN TÖRTÉNELEM

Könyvünk a terjedelménél fogva nem ölelheti fel a kivégzések teljes, egyetemes történetét, de megkísérel bemutatni néhány, az idők során alkalmazott különösen kegyetlen módszert. A római korból származó alkotások és szemléletes leírások alapján hátborzongatóan pontos képet kaphatunk arról, hogy milyen sors várt a bűnözőkre a birodalomban. Ezzel szemben szinte semmit sem tudunk az 5. és 10. század közötti „sötét időszakról”, mivel alig maradtak ránk írásos emlékek.

FENT Európai táj a középkorban. Minden városnak saját vesztőhelye volt akasztó-fával, állványzattal és pellengérrrel.

A nyomtatás elterjedésével a kései középkor és a reneszánsz embere már képes volt arra, hogy élethűen megörökítse az időszakra jellemző, nem kevésbé borzalmas kínzásokat és halálnemeket, amelyeket kortársaik szenvedtek el. A bűnösöket élve megfőzték, megkövezték, felakasztották, megcsonkították, felnégyelték, megfojtották, kitolták a szemüket, karóba húzták vagy lovakkal szaggatták szét. A hóhérpallos elsősorban a kontinentális Európában volt „népszerű”, míg a Brit-szigeteken inkább a bárdban bíztak. A könyv részletesen kitér majd ezekre a módozatokra is.

A kivégzés leghatékonyabb módszerei, mint például Nagy-Britanniában a „hosszújejtéses” akasztás, illetve a *guillotine* Francia- és Németországban, amelyek a modern kor hajnalán születtek, mind azt a célt szolgálták, hogy minél kevesebb szenvedést okozzanak az elítéltnak. Az USA-ban szintén erre törekedtek. Ezért vezették be a villamosszéket, a gázkamrát és a méreginjekciót. A mai napig vitatott, hogy ezek valóban elérték-e a céljukat, hiszen a történelem néhány leginkább félresikerült, rémálomba torkolló kivégzése pont ezeknek a használatához kötődik.

A halálbüntetés napjainkban

A halálbüntetést még mindig sok helyen alkalmazzák világszerte. 2014-ben megközelítőleg 2500 embert ítélték halálra a világ 54 országában, ahol továbbra is él ez a büntetésforma; közülük 607 főn végre is hajtották az ítéletet. A valós adatok azonban jóval magasabbak ennél, hiszen számos országban bírósági eljárás nélkül, titokban hajtják végre az ítéleteket. Legtöbbször a politikai ellenzék tagjaival végeznek ily módon.

Becslések szerint jelenleg is húszezer ember várja a halálos ítélet végrehajtását. Napjainkban az akasztás, a golyó általi halál és méreginjekció a legelterjedtebb végrehajtási mód. 2014-ben az USA-ban 35, Irakban legalább 61, Szaúd-Arábiában több mint 90, Iránban 289 és Kínában több mint 1000 embert végeztek ki.

A könyv megírásának idején, a fentiek kivül, az alábbi országokban hajtottak végre halálbüntetést: Afganisztán, Bahrein, Banglades, Csád, Egyiptom, Észak-Korea, Etiópia, Fehéroroszország, India, Indonézia, Irak, Japán, Jordánia, Kongói Demokratikus Köztársaság, Kuba, Kuvait, Libanon, Líbia, Malajzia, Pakisztán,

Szingapúr, Szudán, Taiwan, Thaiföld és Vietnám.

Összesen 106 ország szüntette meg a lehető legszigorúbb büntetést, s mintegy 40 olyan ország van, ahol, bár jogerősen még érvényben van, de már évek óta senkit sem ítélték halálra.

JOBBRA Napjainkban az USA-ban a halálra ítélt rabok néha akár húsz évet, vagy még hosszabb időt is eltölthetnek a halálsoron.